

1. *Vermelding der voornaamste takken van bestaan der ingezetenen.*
Landbouw, koophandel en verschillende ambachten.
2. *Gang van het inwendig bestuur der gemeente en der policie.*
Het inwendig bestuur der gemeente gaat steeds op een geregelden voet, terwijl de overtredingen der wet werden steeds worden vervolgd. **De buitengewone policiedienst der hulpmarechaussee in de drie eerste maanden van het jaar heeft de gewone policie merklijk in hare werkzaamheden ondersteund.**
3. *Handhaving van reglementen en plaatselijke keuren.*
Worden zooveel mogelijk gehandhaafd.
4. *Genoegzaamheid of ongenoegzaamheid derzelve.*
De bestaande reglementen en keuren worden voor het tegenwoordige en naar gelang de omstandigheden voldoende geacht.
5. *Gezondheidstoestand der ingezetenen in het algemeen, met vermelding van de geheerscht hebbende besmettelijke ziekten en het getal der daaraan overledenen.*
Was allezins gunstig, terwijl de gemeente van besmettelijke ziekten mogt verschoond blijven.
6. *Koepokinënting.*
Vindt hier geen tegenstand en wordt geregeld toegepast.
7. *Geneeskundige dienst in het algemeen, met opgave of de geneeskundige hulp en vermelding of het personeel der genees-, heel-, verlos- en artsenijskundigen genoegzaam is.*
Aan geneeskundige dienst ontbreekt het in de gemeente niet alzo er twee genees-, heel- en verloskundigen in de Stad Hardenbergh woonachtig zijn, terwijl zich hier drie apotheken bevinden.
8. *Broodzetting en toezigt op de goede hoedanigheid van het brood, alsmede de regeling van het maalloon.*
Broodzetting en regeling van maalloon wordt in deze gemeente wegens de bestaande concurrentie onnoodig geoordeeld. De hoedanigheid van het brood is zeer goed, en voor zooveel noodig, wordt daarop behoorlijk toezigt gehouden.
9. *Prijzen der levensmiddelen.*
De producten van landbouw waren matig van prijs. De prijzen der koloniale waren echter evenals in meer afgelegene plaatsen vrij hoog.
10. *Ontginning van woeste gronden, derzelve uitgestrektheid en voortgang.*
Heeft in het afgeloopene jaar weinig of niet plaats gevonden. De uitgestrektheid bebouwde grond wordt op 1300 bunders geraamd. **De doorsnijding van eenige woeste gronden door het te wachten kanaal zoude waarschijnlijk tot eenige meerdere ontginning aanleiding geven.**
11. *Staat der veenderijen, derzelve uitgestrektheid en meerdere of mindere belangrijke voordeelen in het afgelopen jaar daaruit getrokken, met opgave van de verveende hoeveelheid.*
De veengronden in deze gemeente hebben eene uitgestrektheid van 600 bunder, welke niet verder dan voor eigen gebruik dienen. In 1850 is verveend aan turf der 2^e soort 1^e klasse 1490 ton en 2^e soort 3^e klasse 13500 ton.
12. *Toestand der kerken en de torens bij dezelve behorende, en daarin gebragte verbeteringen in het afgeloopene jaar.*
Kerk en toren zijn in 1847 geheel vernieuwd en dus in goede staat, zoodat in het afgeloopene jaar geene verbeteringen noodig waren.

13. *Toestand der kerkenfondsen, van iedere gezindheid afzonderlijk.*

De hervormde kerkgemeente bezit geen eigene fondsen behalve de opbrengst van een klein gedeelte grond en de huur der zitbanken in de kerk; wordende de uitgaven uit een jaarlijkschen omslag over de leden der kerk gevonden.

14. *Staat der brandblusmiddelen.*

De twee aanwezige brandspuiten zijn in zeer goeden staat.

15. *Begraafplaatsen, derzelve toestand en alles wat tot deze aangelegenheid betrekking heeft.*

De toestand der begraafplaats (voor hervormden) laat wel wat te wenschen over. Het kerkbestuur aan hetwelk de eigendom en administratie dier begraafplaats is verbleven, is voornemens de noodige verbeteringen daaraan te laten doen. Het daarop bestaand plaatselijke reglement wordt gehandhaafd.

16. *Gebruik van het maten en gewigten stelsel en handhaving der daaromtrent bestaande verordeningen.*

Het stelsel wordt algemeen gebezigd, en de daaromtrent bestaande verordeningen worden in acht genomen.

17. *Bijhouden der kadastrale stukken.*

Worden door de beambten van het kadaster steeds bijgehouden. Onlangs zijn al de artikels van den perceelsgewijzen legger met die van den legger te Deventer vergeleken en aldaar nauwkeurig bijgewerkt.

18. *Strandvonderij.*

Alhier van geene toepassing.

19. *Kazertering en huisvesting van troepen.*

Kazernen bestaan hier niet; bij doormarsch van troepen worden dezelve bij de ingezetenen ingekwartierd.

20. *Middelen van vervoer, stoom en zeilvaartuigen, diligences, postwagens enz. en vermelding of derzelve dienst geregeld gaat, of wel aanleiding heeft gegeven tot bezwaar der ingezetenen, in welk geval de middelen van redres moeten worden opgegeven die in aanmerking zouden behoren te komen.*

Eene vrij goed ingerigte diligence ging in het afgeloopene jaar 3 maal in de week op Zwolle vice versa. Voorts rijdt des vrijdags een snorwagen heen en terug naar Zwolle en eindelijk voorzien bij gunstigen waterstand de Vechtschuiten in het vervoer van vrachtgoederen. Er zijn geene klagten over niet geregelde gang dier verschillende middelen van vervoer bij ons ingekomen.

21. *Gemeentefinanciën, met vermelding van nieuwe ingevoerde omslagen of belastingen; het bedrag der in het afgelopen jaar opgenomene en dat der afgeloste kapitale schulden, en het bedrag nog onafgelost blijvende.*

De gemeentefinanciën zijn hoewel geregeld, evenwel niet gunstig te noemen. Tot aflossing van eene sinds lange jaren bestaande schuld ten bedrage van f. 600 zijn schikkingen getroffen, waarvan echter de werking eerst met de dienst van 1851 wordt gevoeld. Tot goedmaking der kosten van een nieuw school-locaal voor lager onderwijs (voor zoover die kosten niet door het rijk en de provincie zijn vergoed) is een kapitaal van f. 880,50 opgenomen, waarvan jaarlijks te beginnen met 1851 een 8st gedeelte zal worden afgelost, met bijbetaling eener rente van 4½ procent. De gedeeltelijke voorziening in de aflossing en rente betaling van het kapitaal dat voor den grindweg tusschen Ommen en Hardenbergh is genegotieerd, levert tegenwoordig nog een vrij groot bezwaar voor de gemeente op. Van dat kapitaal is in 1850 door deze gemeente wederom afgelost eene som van f. 210, blijft nog onafgelost ten laste van de gemeene eene som van f..... Van het in 1849 genegotieerde

kapitaal groot f. 800 is f. 100 afgelost, waarvan dus nog f. 700 onafgelost overig blijft. Nieuwe omslagen of andere belastingen zijn in 1850 niet ingevoerd.

22. *Werking der bestaande plaatselijke belasting.*

De plaatselijke belastingen bestaan in 7 procenten op de personele belasting, 5 op de grondlasten en 50 op het gedistilleerd. Voorts in een hoofdelijken omslag die voor het tegenwoordige nog niet al te drukkend is.

23. *Staat der dijken en polders.*

Niet van toepassing.

24. *Staat der kanalen.*

Niet van toepassing.

25. *Staat der rivieren en derzelve bevaarbaarheid in verhouding tot de behoefte.*

De rivier de Vecht is bij tamelijk hoogen waterstand bevaarbaar en voldoet alsdan redelijk aan de behoefte.

26. *Staat der waterleidingen, met opgaaf der verbeteringen die daaraan in het afgeloopene jaar gedaan zijn en die welke nog daaraan behooren verrigt te worden.*

Zijn in vrij goeden staat en worden jaarlijks behoorlijk opgeruimd en geschouwd.

27. *Toestand der wegen en daarin zijnde bruggen, duikers, vonders enz., met opgave als voren.*

De wegen zijn over het algemeen in een goede staat. Men vleit zich het plan tot daarstelling van een grindweg van hier tot aan de Hanoversche grenzen spoedig te kunnen verwezenlijken.

28. *Toestand der schutterijen.*

Het contingent wordt jaarlijks aangevuld.

29. *Toestand van het schoolwezen (voor zoo veel zulks bestaat afzonderlijk van het hooger, middelbaar en lager onderwijs), met vermelding van nieuw daargestelde, aanmerkelijk uitgebreide, vervallene of teruggegane instellingen van onderwijs.*

Het lager onderwijs zoude door de klimmende jaren van den onderwijzer G.J. Pruijn achterlijk geraken, zoo niet een geschikte ondermeester de noodige assistentie verleende. De school der 2^e klasse voor middelbaar onderwijs, in 1848 door den heer J.J. Marchant opgerigt, houdt zich op denzelfden voet staande en strekt voortdurend tot veel gerijf voor de meergeroede ingezetenen.

30. *Opgave der toelagen uit de gemeentekas voor het onderwijs verstrekt, in voormelde drie klassen verdeeld.*

Uit de gemeentekas worden geen toelagen voor het onderwijs verstrekt, tenzij men de suppletie als zoodanig mogt beschouwen welke aan den onderwijzer Pruijn voor die kinderen worden uitbetaald welke ouders in eene mindere dan de 1^e classe in het schoolfonds zijn aangeslagen en voorts de oninbare schoolgelden.

31. *Toestand der schoollocalen, meubelen en onderwijzerswoningen, met opgave dergenen welke in het afgeloopene jaar nieuw gebouwd of aanmerkelijk verbeterd zijn.*

In het afgeloopene jaar 1850 is een nieuw ruim school-locaal voor lager onderwijs gebouwd, terwijl het oude is afgebroken. Het loaal is ook geheel van nieuwe meubelen voorzien. De onderwijzer woont in eene eigene woning, zo ook de heer Marchant die zijne school bij zich aan huis houdt.

32. *Teekenscholen.*

Bestaan hier niet.

33. *Verdere inrigtingen betrekkelijk de beoefening van kunsten en wetenschappen.*

Als voren.

34. *Aard der gestichten en instellingen van weldadigheid en toestand derzelve.*

Als voren.

35. *Toestand der diakonieën.*

De hervormde diakonie (de eenige alhier aanwezig) beperkt hare bedelingen naar gelang van hare ontvangsten, die bijna alleen uit collecten bestaan. Daar zij geheel onafhankelijk wil blijven in hare administratie en derhalve geene subsidien uit de gemeentekas verlangt, ontstaan daardoor dikwijls moeilijkheden, dewijl de diakonie zich meermalen aan de verzorging van behoeftigen onttrekt.

36. *Evenredigheid van het getal behoeftigen tot dat der bevolking.*

Van 4 tot 100.

37. *Getal voorwerpen in het afgeloopen jaar naar de kolonien der maatschappij van weldadigheid gezonden.*

Geene.

38. *Werking der banken van leening.*

Bestaan in deze gemeente niet.

39. *Nijverheid in het algemeen, derzelve toe- of afneming.*

Bepaalt zich bijna uitsluitend tot landbouw die meer en meer beoefend wordt.

40. *Buitenlandsche handel.*

Wordt in deze gemeente niet veel gedreven.

41. *Koophandel.*

De koophandel bepaalt zich voornamelijk in granen en vette varkens, welke handel meer en meer toeneemt.

42. *Staat der scheepvaart en vermelding van meerderen of minderen aanbouw op de scheepstimmerwerven.*

In deze gemeente zijn veel schippers woonachtig wier verdiensten echter gering zijn. Scheepstimmerwerven worden hier niet gevonden.

43. *Staat der fabrieken en trafijken, met opgave welke in de gemeente aanwezig zijn.*

Fabrieken zijn hier niet aanwezig. Er bevindt zich hier echter eene grutterij en negen broodbakkerijen, die over het algemeen in een gunstigen staat verkeerren.

44. *Staat van den landbouw en de voortbrengselen van den grond.*

Is hier zeer gunstig, en de voortbrengselen van den grond zijn over het algemeen van eene goede hoedanigheid.

45. *Aard der veldgewassen en resultaat van den jongsten oogst.*

De veldgewassen bestaan hoofdzakelijk in rogge, boekweit, aardappelen, haver, garst, knollen, vlas enz. De jongste oogst was wat boekweit betreft weder ongunstig, hoewel niet zoo erg mislukt als in 1849. De rogge leverde een matig gewas. Aardappelen hebben weder veel door de bekende ziekte geleden en in den voorzomer door nachtvorsten. De oogst van knollen en haver was gunstig, die van de overige veldgewassen middelmatig.

46. *Vooruitzigten van den oogst voor het loopend jaar.*

Hiervan valt weinig of niets te zeggen. De rogge staat zeer gunstig en het oliezaad begint te bloeijen.

47. *Staat van de veeteelt, ook paardenfokkerij.*

Wordt hier niet opzettelijk gedreven.

48. *Opgaaf van geheerscht hebbende veeziekten, met vermelding van het getal en soort van vee dat aan elk dier ziekten overleden is, of op hooger last afgemaakt is.*

Heeft in deze gemeente niet geheerscht.

49. *Veeartsenij-kundigen, en of daaraan ook behoefte bestaat en welke middelen daarvoor zouden kunnen worden bijgedragen.*

In deze gemeente is geen veearts gevestigd. Die in het naburige Ommen oefent ook hier zijne practijk uit.

Aldus opgemaakt door ons burgemeester en assessoren der gemeente Stad Hardenbergh,
den 26 april 1851.

Bij ongesteldheid van den burgem(eester), C.J. van Riemsdijk, assessor

Ter ordonnantie C. Lampe.